

УДК725.513.012.8-053

К.В.Чернявський,
*асистент кафедри теорії архітектури та містобудування,
Національний авіаційний університет (м. Київ)*

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙН-ПРОЕКТІВ ІНТЕР'ЄРІВ ДИТЯЧИХ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ТВОРІВ ХУДОЖНЬОЇ КЕРАМІКИ

Анотація: в роботі розглядаються особливості формування дизайну інтер'єрних просторів дитячих лікувальних закладів з використанням засобів художньої кераміки та урахування функціональних та естетичних вимог лікарняного закладу.

Ключові слова: твори художньої кераміки, інтер'єрні простори, формування дизайн-проектів, дитячі лікувальні заклади.

Аналіз прикладів естетичної організації об'ємно-планувальних рішень будівель різноманітного призначення дозволив виявити, що необхідними умовами художньої виразності будівель є їх функціональність та конструктивна доцільність. Формуючи об'ємно-планувальні рішення будівель, слід керуватися не лише їх утилітарним призначенням, але і намагатися організувати архітектурний простір, який буде емоційно сприйматися людиною.

Підхід до формування архітектурної структури з позиції краси має складне і важливе завдання. В архітектурі найтісніше пов'язані призначення та функції споруди. В основі краси архітектурного твору лежать певні об'єктивні закономірності, які дозволяють створити впорядковану структуру, яка відповідає як утилітарним, так і художнім вимогам. Для художньої виразності, будівля, крім функціональної та конструктивної доцільності повинна відповідати вимогам таким як: цілісність, впорядкованість та порційність.

Виділення головного елемента композиції та підлеглість усіх моментів за ступенем їх значущості сприяє сумісності елементів системи в єдине ціле [1].

До засобів, які підсилюють емоційний вплив архітектурної форми відносяться освітлення, фактура, колір, малі архітектурні форми, реклама. Для надання індивідуальності інтер'єру будівлі окреме місце займає декоративне, образотворче, прикладне та монументальне мистецтво [3].

При розробці концепції громадської будівлі одночасно із загальним архітектурним рішенням проектується його інтер'єри. Окрім функціональності важлива роль при створенні інтер'єру надається цілісності композиції та колористичній єдності всіх частин будівлі [2].

В наш час одним з головних засобів, які підсилюють емоційну виразність інтер'єрів громадських будівель, та надають їм образу індивідуальності, є можливість застосування одного з видів пластичних мистецтв.

Згідно типу будівель, в різному ступені, в інтер'єрах можливе використання творів образотворчого мистецтва. Це такі види мистецтв як станковий живопис, графіка, скульптура, окремі різновиди монументального мистецтва (фрески, мозаїки, вітражі, чеканки), вироби декоративно-прикладного мистецтва (кераміка, текстиль, скло, метал, дерево).

Застосування виробів та творів декоративного мистецтва при формуванні інтер'єру громадських будівель, поряд з причетністю до загальних процесів синтезу мистецтв в масштабах архітектурного простору, має свою неповторну специфіку і є одним із ефективних засобів створення індивідуального характеру та художнього образу інтер'єру будівлі.

Проведений аналіз діючих поліклінік та лікарень показав, що в останні десятиліття питанням комплексного архітектурно-художнього рішення інтер'єрів закладів охорони здоров'я не приділялося достатньої уваги. Безлика атмосфера інтер'єрів споруд не сприяє покращенню психологічного самопочуття пацієнтів. Тому створення середовища, яке б емоційно заряджало, заспокоювало, знімало дискомфорт від перебування в лікувальному закладі є завданням для архітектора, художника, дизайнера. На основі фактів визначено, що в сучасних умовах будівництва громадських споруд, особливо масового будівництва, відмічається гостра необхідність підвищення архітектурно-художнього рівня їх інтер'єрів. В цих умовах особливого значення набуває група естетичних факторів, до яких відносяться: підвищення композиційного рівня рішень, удосконалення прийомів формоутворення, виявлення засобів та прийомів підвищення естетичної виразності [3]. Твори монументально-декоративного мистецтва є одним з факторів організації інтер'єрного простору, та є результатом спільної праці художників, архітекторів та дизайнерів. Художня кераміка виступає одним із засобів формування інтер'єрних просторів громадських споруд. Завдяки своїм властивостям, трансформує простір, перетворює архітектурний об'єм, надаючи рис індивідуальності, підкреслює достоїнства архітектури.

Сформовано та запропоновано 5 типологічних груп виробів та творів художньої кераміки в інтер'єрах дитячих лікувальних закладів - панно (площинні та скульптурні), камерна керамопластика, об'ємно-просторова кераміка, об'ємні вироби та твори (гончарні, ліплені та комбіновані), малі архітектурні форми (ліплені, гончарні).

Визначено, що загальними вимогами до інтер'єру особливо дитячого лікувального закладу може бути введення елементів контрастно-експресивного

характеру, руйнація сумної поліклінічної атмосфери за допомогою яскравих емоційних акцентів – у вигляді монументально-декоративних панно, керамічних рельєфів, об'ємно - просторових композицій з кераміки, пов'язаних стилістично та композиційно, проте різноманітних за формою. Художня кераміка, один з видів монументально-декоративного мистецтва, виступає одним із засобів формування інтер'єрів дитячих лікувальних закладів. Застосування виробів та творів декоративного мистецтва при формуванні інтер'єру громадських будівель, поряд з причетністю до загальних процесів синтезу мистецтв в масштабах архітектурного простору, має свою неповторну специфіку і є одним із ефективних засобів створення індивідуального характеру та художнього образу інтер'єру будівлі.

Художній образ внутрішнього простору, з його особливою виразністю, досягається, не лише набором традиційних архітектурних та декоративних елементів, а тонким підбором всіх його складових, кожний з яких чітко несе свою функцію. Архітектурно-художнє вирішення всіх елементів інтер'єрного простору (стін, стелі, підлоги), елементів дизайну інтер'єру, підбір освітлення являються головними компонентами при створенні комфортного психоемоційного клімату інтер'єрів дитячих лікувальних закладів. Також при виборі декоративних елементів художнього оздоблення інтер'єрів необхідно враховувати тип лікувального закладу, його специфіку, санітарно-гігієнічні вимоги та контингент відвідувачів та пацієнтів.

На основі проведених досліджень сформувалися такі принципи архітектурно-художнього вирішення інтер'єрних просторів дитячих лікувальних закладів засобами художньої кераміки з урахуванням умов сприйняття людиною: *принцип синтезу архітектурно-планувального вирішення та елементів художньої кераміки в інтер'єрі; принцип створення цілісного інтер'єрного простору засобами художньої кераміки з дотриманням певної стилістики та тематики; принцип світлового комфорту сприйняття елементів кераміки в інтер'єрі лікувального закладу; принцип урахування основних параметрів створення позитивного психоемоційного клімату в інтер'єрі лікувального закладу.*

Принцип синтезу архітектурно-планувального вирішення та елементів художньої кераміки в інтер'єрі. Основними складовими даного принципу є – раціональність, функціональна та естетична доцільність всіх елементів формоутворення інтер'єру. Виділення головного елемента композиції та підлеглість усіх моментів за ступенем їх значущості сприяє сумісності елементів системи в єдине ціле. Твори художньої кераміки в інтер'єрі можуть виступати центром композиції приміщення, підпорядковуючись загальній тектоніці інтер'єру. На відміну від процесів демонстрації творів пластичних

мистецтв в музеях, на виставках, в галереях естетичний ефект їх використання в просторі в більшій степені опосередкований загальною композицією інтер'єру. Емоційний потенціал сприйняття творів мистецтва ширший, ніж у інших елементів дизайну інтер'єру.

Головним завданням при розробці архітектурно-художнього оформлення інтер'єрів лікувальних закладів є організація засобами мистецтва архітектурного простору середовища, яке б сприяло проходженню необхідних функціональних процесів. При цьому враховувались спеціалізація конкретного закладу, контингент його відвідувачів та пацієнтів, вимоги технології, гігієни та ін. Раціональна організація інтер'єру потребує вирішення даної задачі в комплексному контексті з урахуванням таких особливостей як форма плану приміщення, площа та пропорції, спеціалізація та специфіка лікувального закладу. Визначається доцільність застосування керамічних засобів монументально-декоративного мистецтва, місця їх розташування, тематичне, пластичне та кольорове вирішення.

Принцип створення цілісного інтер'єрного простору засобами художньої кераміки з дотриманням певної стилістики та тематики. При розробці концепції громадської будівлі одночасно із загальним архітектурним рішенням проектується його інтер'єри. Необхідно дотримуватись єдиного ідейного задуму при створенні як архітектурно-планувального, так і дизайнерського проєктів. Розробка керамічних творів проводиться паралельно із розробкою концепції архітектурного проєкту. Обрана стилістика повинна відтворюватися не лише у оформленні стін, стелі, підлоги так і у предметному наповненні інтер'єру, та підбором творів мистецтва, як елементів дизайну. Загальними вимогами до інтер'єру особливо дитячого лікувального закладу може бути введення елементів контрастно-експресивного характеру, руйнація смутної поліклінічної атмосфери за допомогою яскравих емоційних акцентів – у вигляді декоративних панно, об'ємно-просторових композицій з кераміки, пов'язаних стилістично та композиційно, проте різноманітних за формою. Важливим є тематичний аспект твору, що використовується в інтер'єрі. Для дітей, як і для дорослих будуть цікаві та створювати відповідний настрій, твори на казкову, ніби фантастичну тематику, для якої притаманні такі прийоми як стилізація декоративні узагальнення, використання рослинних та зооморфних мотивів та яскравий мажорний колорит, який досягається завдяки засобам кераміки. Керамічні вироби та твори завдяки своїм властивостям можуть використовуватись у різних групах приміщень.

Принцип світлового комфорту сприйняття елементів кераміки в інтер'єрі. За допомогою освітлення можна акцентувати всі ключові моменти як інтер'єру, так і елементи його оздоблення. Проте при неправильному

застосуванні – показати всі недоліки. У приміщеннях лікувальних закладів використовується як денне, так і штучне освітлення. Штучне освітлення відіграє дуже значну роль у лікувальних закладах, що пов'язане в першу чергу із технологічною специфікою. За допомогою світла можна впливати на емоційний та психологічний стан пацієнтів та відвідувачів.

Одну з провідних ролей відіграє світло при сприйнятті виробів та творів художньої кераміки. Освітлення дає можливість визначати форму керамічного елемента оздоблення інтер'єру, розрізнити матеріал, фактуру, оцінити колір. Завдяки вдало визначеній під світлі проявляються характерні особливості кераміки – поліхромність, яскравість, багатство відтінків кольору.

Сприятливі умови сприйняття об'ємних та рельєфних керамічних творів забезпечує спрямоване світло, яке найкраще виявляє форму та деталі об'єкту. Для кращого виділення різниці висот та деталізації рельєфів доцільним буде застосування бокового чи верхньо-бокового освітлення. Необхідно зазначити, що правильне застосування штучного освітлення, при правильному виборі, повинно забезпечувати світловий комфорт, відповідати ідеї архітектурно-художнього вирішення інтер'єру, доцільності та зручності [4].

Психофізіологічний принцип урахування основних параметрів створення позитивного психоемоційного клімату в інтер'єрі лікувального закладу.

При створенні позитивного емоційного середовища провідну роль відіграє колір. Характер кольорового оточення по-різному впливає на функціональні процеси життєдіяльності людини. Встановлено, що взаємозв'язок органів чуттів відбувається завдяки змінам у вегетативній нервовій системі. Кольоровий вплив оточення спричиняє перебудову нервової системи і тим самим змінює «фізіологічне тіло». Таким чином, можна спостерігати зміни самопочуття людини під впливом тих чи інших кольорів.

Фізіологічний і психофізіологічний вплив кольору на живі організми, зокрема на людину, дозволив розробити техніку кольоротерапії, яка стала вагомим фактором при формуванні інтер'єрних просторів. Багатьма вченими доведено, що в приміщеннях у лікувальному закладі де знаходяться діти віком від 6 до 10 років стіни мають бути теплих відтінків (охри, помаранчево-жовті кольори). Діти віком 10 – 14 років віддають перевагу зеленому оточенню, а дітям старшої групи до вподоби блакитні відтінки. В реальних умовах прослідковується не лише вплив якогось одного кольору, а скільки дія поєднань кольорів – кольорової композиції. Гармонізація кольорів різних елементів інтер'єру з ціллю створення цільної кольорової композиції. Кераміка, як один із ефективних засобів створення позитивного емоційного середовища виступає в інтер'єрі поліхромним акцентом, що сприятливо впливає на життєві функції людини будь-якого віку.

В результаті аналізу існуючих сформованих інтер'єрних просторів визначено: монументально-декоративне мистецтво у взаємодії із архітектурною формою повинно підпорядковуватися їй. Керамічні вироби повинні безпосередньо враховувати в композиції власних творів фізичні величини архітектурного простору, об'єму та площини, фактуру та колір матеріалу, тектоніку споруди. Художня кераміка виступає одним із засобів формування інтер'єрних просторів дитячих лікувальних закладів. Завдяки своїм властивостям трансформує простір, перетворює архітектурний об'єм, надаючи рис індивідуальності, образності, підкреслює достоїнства архітектури. Лише у випадку спільної творчої роботи архітекторів, художників та дизайнерів синтез архітектури та художньої кераміки дає можливість створити повноцінне середовище, яке відповідає функціональним вимогам технології та естетичному архітектурно-художньому вирішенню інтер'єрів лікувальних закладів

Література

1. Сурина М. О. Цвет и символ в искусстве, дизайне и архитектуре. Серия «Школа дизайна». – М.: ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д., 2003. – 288 с.
2. Ежов В. И., Ежов С. В., Ежов Д. В. Архитектура общественных зданий и комплексов / Под общ. ред. д-ра архит., проф. В. И. Ежова. – Киев: ВИСТКА, 2006. – 380 с.: ил.
3. Ткачев В. Н. Архитектурный дизайн (функциональные и художественные основы проектирования): Учеб. Пособие – М.: Архитектура – С, 2006. – 352 с.: ил.
4. Степанов Н. Н. Цвет в интерьере. – К.: Выща школа, 1985. – 184 с.

Аннотация

В работе рассматриваются особенности формирования дизайна интерьерных пространств детских лечебных учреждений с использованием средств художественной керамики с учетом функциональных и эстетических требований лечебного учреждения.

Ключевые слова: произведения художественной керамики, интерьерные пространства, формирование дизайн-проектов, детские лечебные заведения.

Annotation

The thesis is devoted to building interiors children's hospitals with the use of artistic ceramics. Were formed means of architectural and artistic solutions of interior spaces of children's hospitals, and were developed principles and methods of placement products and works of art ceramics in view of psychophysiology peculiarities of human perception.

Keywords: works of art ceramics, interior spaces, creating design projects, children's hospitals.